

Met enige moeite, veel inzet en het nodige geluk hebben wij als redactie een interview met zalmvissers op de Merwede op de kop weten te tikken. Het artikel is uit het blad 'WIJ' van 1936.

Bij de zalmvissers op de Merwede

Een 'WIJ'-redacteur heeft een bezoek gebracht aan de zalmvissers op de Merwede. Hij vertelt u het één en ander van dit merkwaardige bedrijf op de rivier bij Hardinxveld.

In café 'De Drie Snoeken' in Hardinxveld ontmoetten wij Arie Vogel, die met zijn roeibootje bij dag en ontij een verbinding onderhoud tussen de beide oevers van de Merwede.

Een baantje, dat niet al te veel op brengt sinds de veerboten hem concurrentie zijn gaan aandoen.

Arie Vogel was bereid ons met zijn bootje naar de zalmvissers te brengen, die de Merwede afvaren, van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat, in de hoop, dat de duurste vis, die er in ons land gevangen wordt, hun een boterham zal opbrengen.

Terwijl het bootje in orde werd gemaakt pikten wij een bakkie koffie voor het lage toonbankje van 'De Drie Snoeken', temidden van de vissers, die door de crisis al even erg getroffen worden als zovele andere lagen der bevolking.

In 'De Drie Snoeken' vertelden zij ons van hun zorgen en van de goeie oude tijd, toen de vis nog duur werd betaald. En zij vertelden tevens, dat de zalmvissers, die thans op de Merwede hun zware werk verrichten, eigenlijk werklozen uit Woudrichem en Hardinxveld zijn, die acht gulden per week steun ontvangen en thans voor een firma op de zalmvangst zijn en percenten krijgen van de opbrengst. Komt hun totale inkomen boven vijftien gulden uit, dan wordt dit bedrag van de steun afgetrokken.

Maar zo vet worden zij van de zalmvisserij niet, dat dit veel zal voorkomen. Natuurlijk zijn er ook wel particulieren op de zalmvangst, maar hun vangst heeft weinig te betekenen.

In 'De Drie Snoeken' herinnert alles aan de visserij. In een grote kamer achter de gelagkamer ligt het vistuig hoog opgestapeld, netten in alle soorten, bestemd om alle mogelijke vissen te verschalken. In een hoekje van het café zitten een paar mannen aan een tafeltje, die een bord met kwartjes, guldens en rijksdaalders voor zich hebben. Zij ontvangen hier niet de contributie voor de vissersvereniging, zoals de bestuurders van de artistenorganisatie in een café de contributiecenten van de artisten moeten incasseren, doch bij hen moeten de vissers de netten en andere werktuigen afbetalen, die zij voor hun bedrijf gekocht hebben.

Hier ziet men de stoere kerels, die bestand zijn tegen elk weer, die niet voor een storm uit de weg gaan als hun plicht hen roept, de echte Hollandse vissers, op wie ondanks de crisis de verlokkingen van de extremisten geen vat hebben.

Intussen was Arie Vogel gereed gekomen en wij namen onze plaatsen in het bootje in, op weg naar de zalmvissers, die met de stroom meegaan, daar de zalm de gewoonte heeft tegen de stroom in te zwemmen.

De wijze, waarop de zalmen gevangen worden, is ongetwijfeld buitengewoon interessant. Niet minder dan vijf-en-twintig man zijn er nodig om de netten uit de leggen en in te halen, een werkje, dat ongeveer een uur vordert. Als men bedenkt dat vaak meer dan eens de netten worden ingehaald zonder dat er één zalmpje te bekennen is, kan men begrijpen, hoe schraal soms de vangst van een dag is. En hoe duur de zalm is die aan de markt wordt gebracht. De zalmvissers bevinden zich op een vlot, dat getrokken wordt door een sleepboot.

In het midden van het vlot is een stellage aangebracht die in de volksmond de naam van galg gekregen heeft. Vandaar dat men spreekt van de galgvisserij. Inderdaad maakt het geheel de indruk van een ouderwetse galg, maar gelukkig is de uitwerking minder luguber.

Zodra de plaats bereikt is, waar de netten kunnen worden uitgeworpen, stappen een aantal opvarenden in een roeibootje. Zij hebben het vierhonderd meter lange net in hun bootje en nu is het hun taak de netten in een boog uit te zetten.

Is dit karwei achter de rug, dan gaat de galg, die zich in het midden op de vlet bevindt, zakken. En het net, dat verzwaard is door stenen, zakt tot op een diepte van zeven à acht meter en komt op de bodem van de rivier terecht. Want op de bodem van de rivier is de zalm te vinden. Men heeft dus als het ware een lange tunnel gemaakt, en wee de vis, die hierin een toevluchtsoord zoekt.

Hij is onherroepelijk verloren, tenzij hij door de mazen kan heen zwemmen. Voor een zalm is dat natuurlijk onmogelijk, voor een klein blikje misschien wel.

Nu is het spannendste ogenblik aangebroken, de netten worden ingehaald. Vijf-entwintig man plaatsen zich aan weerszijden van het uiteinde en als moderne Wolgasleppers gaan zij te werk, één twee, één twee, één twee, langzaam maar zeker komt het net weer aan boord van het vlot. Pas als het hele net binnen is, zal men weten, of het zware werk wat heeft opgebracht. Want de zalm, zo hij gevangen is, zwemt steeds verder het net in, een hopeloze poging om te ontvluchten.....

Stap voor stap, als Hollandse Wolgasleppers, trekken de mannen het net langzaam binnen boord.

Eén twee, één twee, de zalmvissers maken onderwijl grapjes, maar op hun gezichten staat toch spanning te lezen.

Elke gevangen zalm kan immers voor hen een boterham meer betekenen.....

Eén twee, één twee, nog dertig, nog twintig meter..... Hoera, er schemert iets wit in het net..... een kop wordt zichtbaar, drommels, het is een knaap !

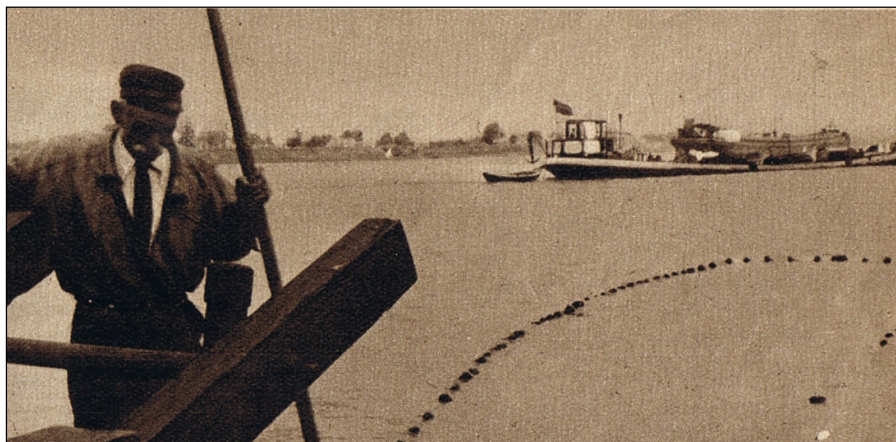
De gezichten van de zalmvissers klaren op, een zalm van wel dertien pond is verschalkt. Dat is de vierde al vandaag. Twee, drie man zijn er nodig om de sierlijke doch sterke vis in bedwang te houden.

Het scheelt geen haar of hij springt weer overboord om zijn vrijheid terug te krijgen. De keuze is moeilijk.

Wij gunnen de zalm graag zijn vrijheid, doch gunnen wij de werklozen van Woudrichem even graag een boterham.

De gevangen zalm wordt onder het dek van het vlot in het water geworpen en nu kan hij rustig met zijn andere gevangen collega's rondzwemmen, in afwachting, dat de zalmvissers hem naar de veiling brengen, waar een zekere en snelle dood hem wacht..... Intussen bevonden zich in het net een paar andere vissen, die eveneens buit verklaard worden. Het zijn blieken, die bij toerbeurt aan een paar leden van de bemanning toevallen. Het is een welkom maaltje, dat maar al te graag wordt geaccepteerd.

Bijna is het 400 meter lange net ingehaald. De voorman heeft te zorgen, dat het net op de juiste manier langs de draaibussen naar binnen loopt.

Als de vreugde over de gevangen zalm bedaard is, gaat de sleepboot er met het vlot al weer vandoor, om over enkele ogenblikken opnieuw met de stroom mee te varen en de netten voor een volgende keer uit te zetten. Wellicht is men dan zo gelukkig als een paar dagen geleden, toen er negen zalmen tegelijk gevangen werden. Dat was nog eens een dagje !

Even een ogenblikje rusten. De zalmvissers profiteren van de paar minuten rust, die zij genieten kunnen.

Het werk gaat weer beginnen. Het 400 meter lange net wordt in een roeibootje zorgvuldig weer ingeladen voor de volgende trek.

Over het algemeen brengen de zalmvissers, niet veel mee naar huis. Vaak beuren zij niet meer dan een hele gulden per week boven hun acht gulden steenuitkering. Soms worden het een paar guldentjes, maar de zeven gulden, die zij mogen verdienen, halen zij zo goed als nooit. De zalm wordt duur betaald!

Zullen degenen, die aan het feestdiner een vette moot, rode Hollandse zalm krijgen opgediend ooit beseffen, hoeveel werklozen hier voor een hele dag in weer en wind in touw zijn geweest. De gevangen zalm wordt de ene week in Woudrichem, de andere week in Hardinxveld geveild. Vlak bij het café 'De Drie Snoeken' bevindt zich het miniatuur-veiling-gebouwtje, waar de zalm verkocht wordt.

Hoe duur deze vis is, blijkt wel uit het feit, dat men in de winkels in de buurt van Hardinxveld reeds f 1,70 per pond moet neerleggen. Een onbetaalbare vis dus voor een gewone, zelfs voor een vrij dikke beurs. Is het een wonder, dat de fijne viswinkels uit de grote steden hun vertegenwoordigers vaak direct naar Hardinxveld en Woudrichem sturen om de zalm zo op de markt te kopen.